

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pontani De Immanitate

Pontano, Giovanni Gioviano

[S.l.], 1519

In quo differant inter se crudelitas & immanitas

[urn:nbn:de:bsz:31-270824](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270824)

Rapinis. Rapiebat aureas pateras e manibus diuorum simul
lachrorum, dicentes bona a dijs porrigentibus accipiendā.

Valerius. Valerius.

Contaminatissimam conscientiam. Quæ vna omnium **Conscientia**
res est efficacissima, a deo vt nulla tormenta melius prodant

maleficium q̄ conscientia, nullus carnifex seuerius puniat q̄

hæc. Vnde apud Satyricum surdo verberare cædit. Hanc sense
re Poetæ quum de diris & vlticibus furijs fabulantur. Rote
rodamus.

Iuuenalis

Seruius

Ciuitia. Seruius super hoc uersu. Ne pueri. in sexto connume **Octo bella**
rat a Cæsare tria, ab Augusto post Cæsarem defunctū quinq̄ **ciuitia**
q̄ bella ciuitia gesta, atq̄ ita Po. Ro. fecisse consuetudinem ci
uiliū bellorum.

Quid præ se aliud ferunt. Si legeris apud Erasmmum pa
cis querimoniam, & item explicationem adagij multorum li
teris celebrati. Dulce bellum inexpertis, statim videbis bellū **Bellum omne**
semel esse quendam oceanum omnium malorum quicquid us
q̄ est in rerum natura. **niū malorum**
oceanus.

Erasmus.

Statius

Fraternas acies. Caput est Papinij in Thebaide. Historiā
si cupis ex Diodoro pete. Interpres hunc locum enarrans dicte
Poetam execrabilius sumpsisse contra naturam, quod ad præ
sentem Pontani tractationem attinet.

Apud Tuneta. Tunis oppidum verus adhuc nomen non **Tunis.**
amisit in linu Carthaginensi situm: Hic Sarraceni Regiā cons
stituere, quam nunc Sacratissimus & potentissimus Carolus
quintus Romanorum Cæsar, & Hispaniarum Rex, Christiā
norumq̄ Imperator designatus cum alijs plerisque regijs vrbī
bus Africæ habet tributariam.

Carolus, v.
Cesar. i. rex
Hispaniarū,
Archidux
Austriæ

In quo differant inter se cru
delitas & immanitas.

Quoniam autem magna quædā inesse vi
detur immanitati cum crudelitate cōmune
nitas: prætereundum non est: quibus in

De Immanitate.

Crudelitas
ex electione

Immanitas
ex impetu

Rebus hæc ab illa differat. quippe cum crudelitas vindictam magis sequatur: nec electione sit vacua: hæc vero impetu potius rapiatur: sponteque feratur sua in præceptis. Ad hæc crudelitas legem humanam: ritusque tantum honestos transgreditur: cum per immanitatem ab homine desciscatur: fit atque ad bestias etiam monstrosas: atque ad illarum rabiem transitio: sitque hæc ipsa immanitas in quibusdam feritate etiam maior ac violentior. Quæ nam enim e numero bestiarum mater inuenta: quæ foetum medicamentis adhibitis ex utero eiecerit: aut (ne partitudo ipsa palam fieret) in cloacas suffocauerit editam prolem: aut viam tellure suffossa condiderit. Quo fit: ut quemadmodum crudelitas immanitati non nunquam existit propinquior: sic immanitas illam per sæpe dedignetur sociam: cum ubique & impetu eam antecedit & rabie: sitque crudelitas contenta expleffe quidem libidinem: ut si non poenitudine capta: tamen aliquando exatiata videatur. hæc vero puerilem in modum nonnunquam eam ipsam crudelitatem ludum sibi constituat: in quo exiliat: voluptatem solam e sanguinolentia quæritans. Nam & Claudius Augustus gladiatorij in muneribus qui fortasse proli essent: iugulari iubebat: quo expirantium ora ac faciem cerneret. quin & ipse aderat tormentis quæstionum: spectabatque summa cum voluptate Mahometus: cruciatus ac poenas. Mahometus Turcarum Im-

perator consuevit post victorias ac prædas e ca-
 ptiuorum numero nunc pluribus: nunc pauciori-
 bus in conspectum suum adductis: edicere: in fru-
 stra vti conciderentur: spectatorem se se ludi eius
 exhibens. Effet fortasse hoc excusabile iure belli:
 perinde vt Romani excusatu digni videri possunt
 Imperatores: legum auctoritate: atq; vrbis mori-
 bus: q; bestijs obijcerent maleficiarios quosdam.
 Quis autem excusabit principes viros: qui paria
 gladiatorum: eaq; complura exhibebant in arena
 ad spectaculum: atq; in populi gratiam: ac si non
 & bellum ferarum potius sit q; hominum. Itaq;
 sæpenumero immanitas crudelitatem ipsam lu-
 dum sibi statuit: & ludere eam q; sæuire magis di-
 cas. Cum tamen crudelitas satiari tantum suppli-
 cijs: ac sanguine contenta sit. *Barresa:* *Barresa:*
 Masius Barresa Bru-
 tjs cum exercitu præpositus a Ferdinando Rege
 iussit quosdam non contentus a lege constitutis
 supplicijs: serra per lumbos adacta secari. O sup-
 plicium inexcogitatu: voluptatemq; summe exe-
 crandam: omniq; feritate maiorem. *C. Cæsar*
 Potuisset au-
 tem videri imitatus Caium Cæsarem: qui nõ pau-
 cos serra medios discerpsit: verum ignorauit Ma-
 sius omnino literas.

SCHOLIA.

Claudius Augustus. Claudius Cæsar Drusi Germanici Clau. Cæsar
 filius qui Caio proxime successit, talem egit principem, vt ne stultior an-
 scias stultior fuerit an crudelior. Hunc Anneus Seneca libello crudelior fu-
 quem ludum de morte Claudij Cæsaris inscripsit. & nuper erit ignorat:
 Rhenanus noster doctissimus, vt testatur Roterodamus, scho-

e ij

Seneca
 Rhenan⁹
 Roterod.

De Immanitate.

- Bruti** Ijs illustrauit, mire taxat, & suis (quod aiunt) coloribus graphice depingit, Scholium Rhenanum.
Brutijs. Hos nunc Calabros vocant.
- Catholici cognomen** **Ferdinando Rege.** Auo materno diui Regis nostri præfati Catholici cognomen sortitus est, ob inductum ritum veri cultus & Christianæ religionis in Pericæ partem, quam Granatam vocant, pulsis Mauris Machometiq; superstitione. Hispaniam quoq; exactis inde Iudæis omnibus, & ijs qui Iudæorum ritibus imbuti nominatenus Christiani, vulgò Marrani dicuntur, quorum magna vis erat, omni superstitione purgavit, ex Riccio.
- Marrani**
- Cæs. Caligula** **C. Cæsarem, Caligulam.** Qui fax humani generis dictus est, vnâ ceruicem populo Romano optabat, quo facilius vno icu abscondi posset, vt infra dicitur.

M. Riccio

De mulierum immanitate circa fetus proprios.

Sed iam explicatis ijs: quæ in hoc versantur genere: ad aliam siue partem siue speciem immanitatis transeamus: quæ ad mulieres spectare quàm ad viros potius videtur. Nec vero mirum tibi sit Hieronymè: a patria nos confestim ad mulieres transire, nam quanquàm qui in patriam: impotentiam exercet suam: vim ciuibus infert vniuersis: ac ciuilibus legibus: Tamen nescio quomodo taciti magis execramur eas: quæ sexu imbecilliore naturam tamen ipsam: legemque ortus nostri naturalem impetu tam monstrifico violent: atque in partus suos tam impie debacchantur ac prodigiose. Quod quidem execrationis genus maxime sacerdotes attingit: quæ deo virginitatem cum uouerint: pollutis tamen votis: ritumque sacerdotali periurante atque in